

MATEUSZ IHNATOWICZ

Muzeum Piaśnickie w Wejherowie
Oddział Muzeum Stutthof w Sztutowie

O. Andrzej Koprowski SI jako duszpasterz akademicki w Lublinie w latach 70. XX w. w zainteresowaniu Służby Bezpieczeństwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

Streszczenie: Artykuł przedstawia działalność duszpasterską o. Andrzeja Koprowskiego SI w jezuickim duszpasterstwie akademickim istniejącym przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w latach 70. XX w. Przytoczono w nim informacje zaczerpnięte z akt komunistycznej Służby Bezpieczeństwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Z przywołanych dokumentów wynika, że zaproponowany przez jezuitę nowy styl duszpasterstwa nie przyjmował się. Władze zakonne powierzyły mu funkcję kierowniczą w Warszawie, która poprzedziła realizację zadań w Domu Generalnym jezuitów w Rzymie.

Słowa kluczowe: służba bezpieczeństwa, duszpasterstwo akademickie, Lublin, Katolicki Uniwersytet Lubelski, zakon jezuitów, Kościół rzymskokatolicki, Polska Rzeczpospolita Ludowa

Wprowadzenie

Celem artykułu jest przedstawienie działalności o. Andrzeja Koprowskiego SI jako lubelskiego duszpasterza akademickiego w świetle dokumentacji Służby Bezpieczeństwa. Nie interesują nas wątki agenturalne tej znanej publicznie postaci¹, które zostały nagłośnione w mediach². Chcemy się dowiedzieć, co Służba Bezpieczeństwa wiedziała na temat tego jezuitę, jakie zbierała informacje, jak oceniała jego rolę i funkcję oraz w jaki sposób wypełniał on powierzane mu zadania duszpasterskie i czy na tym tle napotykał na jakieś trudności. Należy pamiętać, że jego krótki czas duszpasterzowania przypadł na dekadę gierkowskiej liberalizacji w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej³. Przytaczane dokumenty będą ujęte w kontekście naj-

¹ Zostały one po raz pierwszy zbadane przez badacza z ramienia Instytutu Pamięci Narodowej Bartłomieja Noszczaka, zob. B. Noszczak, *Przypadek »Studenta«. Kontakty ks. Andrzeja Koprowskiego SJ ze Służbą Bezpieczeństwa PRL (1968-1987)*, „Przegląd Powszechny” 7-8 (2007), s. 135-198.

² Jako przykład zob. K. Wiśniewska, *Ksiądz Koprowskiego dialogi z SB o Kościele*, „Gazeta Wyborcza” 3 VII 2007, <http://wyborcza.pl/1,75398,4283356.html> [7.06.2017].

³ Zob. J. Eisler, „Polskie miesiące” czyli kryzys(y) w PRL, Warszawa 2008, s. 92-97; M. Głuszko,

nowszej historii Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej Towarzystwa Jezusowego⁴ oraz dziejów Kościoła Rzymskokatolickiego⁵.

1. Jezuickie duszpasterstwo akademickie przy KUL

Na wstępie należy przypomnieć, że w 1945 r. jezuici zaczęli tworzyć duszpasterstwo akademickie przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (KUL). Obsługiwali kościół akademicki oraz organizowali spotkania i odczyty dla studentów. Opiekowali się „Sodalicją Mariańską” i „Juventus Christiana”. Ponadto prowadzili kilkuseminalne rekolekcje wielkopostne dla uczelni lubelskich, patronowali akcjom społecznym i charytatywnym oraz organizowali wakacyjny wypoczynek. Od 1949 r. zaktywizowali Duszpasterstwo Akademickie (DA), co było następstwem likwidacji stowarzyszeń katolickich. W 1960 r. duszpasterze akademicy stworzyli osobną salę duszpasterstwa w baraku, gdzie organizowano spotkania. Od 1968 r. placówka zaczęła nosić nazwę Stacji Księży Jezuitów⁶.

Duszpasterstwo posiadało szanowanych duszpasterzy w osobach: o. Jerzy Mirowski SI (1945-1958), o. Tomasz Rostworowski SI (1957-1961), o. Edward Czermański SI (1961-1963), o. Hubert Czuma SI (1963-1971), o. Andrzej Koprowski SI (1971-1978), o. Mirosław Pacuszkiewicz SI (1978-1980), o. Zygmunt Kwiatkowski SI (1980-1982), o. Jerzy Świerkowski SI (1982-1986), o. Jerzy Białek SI (1986-1992)⁷.

2. Duszpasterzowanie o. Andrzeja Koprowskiego

Nieprzypadkowo Służba Bezpieczeństwa nazwała sprawę obiektową (SO) prowadzoną na Duszpasterstwo Akademickie KUL (DA KUL) kryptonimem „Barak” (1968-1973). Sprawa obiektowa dotyczy działalności DA pod koniec kadencji o. Huberta Czumi SI i na początku pracy duszpasterskiej o. Andrzeja Koprowskiego SI. W ramach tej sprawy możemy śledzić działalność o. Huberta jako duszpasterza akademickiego od stycznia 1968 r. do końca pobytu w Lublinie. Pokrywa się ona z pełnieniem przez o. Huberta funkcji superiora placówki DA przy KUL⁸. Akta tej

Edward Gierek. Szkic do portretu PRL, Sandomierz 2017, s. 35-36.

⁴ Zob. M. Ihnatowicz, *Prowincja Wielkopolsko-Mazowiecka Jezuitów w świetle materiałów aparatu bezpieczeństwa (1945-1989)*. Praca doktorska wykonana w Instytucie Historii pod kierunkiem dr. hab. Bogusława Górki, prof. UG, Uniwersytet Gdański Wydział Historyczny, Gdańsk 2015, s. 53-96.

⁵ Zob. R. Skrzypczak, *Chrześcijanin na rozdwoju. Kryzys w Kościele posoborowym*, Kraków 2011, s. 13-27; N. Tanner, *Krótką historia Kościoła katolickiego. Nowe spojrzenie*, tł. A. Gomola, Kraków 2015, s. 279-286.

⁶ *Lublin, w: Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564-1995*, red. L. Grzebiń i in., Kraków 2004, s. 376.

⁷ Tamże, s. 376; zob. P. Firan, *60 lat duszpasterstwa akademickiego KUL*, „Komunikaty” 11-12 (2005), s. 13-14.

⁸ Sprawa obiektowa o nr. 13318 została założona przez Wydział IV KWMO w Lublinie. Obejmuje lata 1968-1974. Jednak ostatni dokument znajdujący się w tej jednostce archiwalnej wystawiony został 28 grudnia 1972 r. Natomiast zakończono ją 8 sierpnia 1983 r. Figuruje ona pod sygn. AIPN Lu

sprawy wprowadzą nas w początkowy okres duszpasterzowania o. Andrzeja Koprowskiego SI. Punktem wyjścia będą informacje uzyskane od różnego typu donosicieli.

Kontakt poufny (KP) o ps. „Dyrektor”, prawdopodobnie wpływowy jezuita, odbył spotkanie – zapewne w Warszawie – z funkcjonariuszem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (MSW). Informator stwierdził, że prowincjał odetnie o. Bronisława Srokę SI od DA KUL. W czasie jego dalszych studiów na KUL przeniesie go do placówki przy ul. Królewskiej. Zaś sprawa o. Huberta wymaga większej determinacji, bo na jego przeniesienie musi uzyskać zgodę bp. Piotra Kałwy z Lublina i bp. Jerzego Modzelewskiego z episkopatu. Jednak jest dobrej myśli, że uda mu się tę sprawę pozytywnie załatwić. Na miejsce o. Huberta przyjdzie o. Andrzej Koprowski SI duszpasterz akademicki z Narbutta, który przygotowuje doktorat w Polskiej Akademii Nauk. Zamiana o. Huberta na o. Andrzeja Koprowskiego SI planowana jest: „na miesiąc sierpień i wrzesień br., kiedy to będzie jeszcze kilka innych zmian personalnych, nie ujętych w dyspozycjach, które będą ogłoszone w dniu 31-VII 1971 r.”. Pomocnikiem nowego duszpasterza będzie o. Mieczysław Wołoszyn SI, którego prowincjał chce wysłać do Francji 1 stycznia 1972 r. i w związku z tym: „»Dyrektor« prosi żeby go puścić do Francji»⁹.

Kandydat na Tajnego Współpracownika (KTW) o ps. „Farys” w grudniu 1971r. doniósł, że jezuici warszawscy dyskutowali nad kwestią ateizmu w socjalizmie w kontekście Zjazdu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Zastanawiali się nad tym, „czy socjalizm musi być z istoty ateistyczny”. Zakonnicy doszli do wniosku, że: „można stworzyć system współistnienia państwa socjalistycznego i kościoła omijając barykadę, którą jest ateizm”. Według informatora bardzo udanym pomysłem prowincjała o. Władysława Janczaka SI było mianowanie o. Andrzeja Koprowskiego SI duszpasterzem akademickim przy KUL. „Koprowski, który jest przyjacielem »Farysa« opowiadał, że ułożył sobie doskonale stosunki z rektorem KUL u o. Krąpcem»¹⁰.

Nowy duszpasterz o. Andrzej Koprowski SI miał problemy z zaprowadzeniem nad duszpasterstwem. Częściowo wzięły się one stąd, że zmiana nastąpiła nagle w trakcie trwania roku akademickiego, a po drugie studenci związani z o. Hubertem bojkotowali go. Na przykład zaplanowane zimowisko w Komańczy (26.12.1971-2.01.1972) stało pod znakiem zapytania: „»Student« mówi, że O. Koprowski był w strachu, gdyż na obóz zapisały się tylko 4 osoby i dopiero w ostatnim czasie dopisało się więcej osób”. Dzięki temu informatorowi SB ewidentnie sprzyja duszpasterstwu: „Zapytałem w związku z tym »Studenta«, czy chce, abym zabezpieczył im teren tego zimowiska, aby nie byli niepokojeni przez miejscowe władze, odpowiedział, że decyzyję pozo-

018/173.
⁹ AIPN Lu, 018/173, *Wyciąg z notatki służbowej ze spotkania z kp. ps. „Dyrektor” z dnia 7 VII 1971 r.*, [brak miejsca i daty], k. 307-308.

¹⁰ AIPN BU, 01283/1123, cz. 3, *Notatka służbowa ze spotkania z kand. na t. w. ps. „Farys” odbytego w dn. 17 XII 71 r.*, [brak miejsca i daty], k. 1210-1212 (pdf).

stawia mnie”¹¹.

O. Andrzej Koprowski SI nie odznaczał się takim talentem i charyzmatem duszpasterza akademickiego jak jego poprzednik: „W niedzielę 16.I.br w kościele akademickim w czasie mszy kazanie wygłosił duszpasterz O.A. Koprowski. Poza ogólnymi sloganami, którymi zawsze są »naszpikowane« jego homilie, godnym uwagi jest tylko jedno zdanie: »Dzisiaj więcej ludzi interesuje to, jak układają się stosunki między Państwem i Kościołem w PRL, natomiast sprawy duchowe stanowiące istotę chrześcijaństwa schodzą jakoś z centrum uwagi społeczności wiernych«”¹².

Tymczasem o. Andrzej Koprowski SI swoją pozycję usiłował ugruntować przez działania na odcinku organizacyjnym. 20 stycznia zorganizował spotkanie z zespołem redakcyjnym „Znaku”¹³. W dniach 12-13 lutego zorganizował w Krężnicy Jarrej dni skupienia, w których wzięli udział studenci z DA KUL i trzech jego filii z duszpasterzami¹⁴. 6 marca 1972 r. na spotkaniu zaproponował nowy profil ośrodka. „Nowy profil działalności ośrodka duszpasterskiego dotyczy wielkiego szeregu spraw związanych z wytworzeniem w ośrodku atmosfery przyjaźni i wzajemnego zrozumienia”¹⁵. Nowe motto duszpasterstwa wraz z podaniem struktury organizacyjnej oraz szczegółowym określeniem form jego pracy i planu na rok 1972/1973 znajdziemy w wyciągu notatki służbowej ze spotkania z TW o ps. „Student”. Tymi słowami przedstawił on główne cele duszpasterstwa: „formowanie chrześcijan świadomych swego chrześcijaństwa – intelektualnie przygotowanych; ukształtowanie środowisk katolickich świadomych i uwrażliwionych na problemy życia społecznego w Polsce: tworzenie wspólnot, wychodzenie naprzeciw drugiemu człowiekowi, przeciwdziałanie i zmienianie stosunku konsumpcyjnego młodzieży do życia, duszpasterstwo akademickie jest szkołą kształtowania katolicyzmu otwartego”¹⁶. Trzeba pamiętać, że DA KUL nadawało ton duszpasterstwu akademickiemu w całej diecezji.

W ramach zamknięcia krótkiego przeglądu tej sprawy obiektowej, pozwolę sobie zacytować pewien fragment z notatki służbowej, którą sporządził funkcjonariusz po spotkaniu z TW o ps. „Student”: „Diecezjalny duszpasterz akademicki w Lublinie dotychczas nie może znaleźć wspólnego języka z duszpasterzami innych ośrodków w mieście Lublinie. Szczególnie zaś nie układa się współpraca z ks. [Piotrem – M.I.] Tarnowskim, który jest duszpasterzem akademickim przy kościele św. Ducha. Podejmuje on szereg inicjatyw samodzielnie, co do których ma własne zdanie, a także stara narzucać swoją formę pracy innym ośrodkom. Relacje ze swej pracy duszpa-

¹¹ AIPN Lu, 018/173, *Wyciąg z notatki służbowej ze spotkania z t.w. „Student” z dnia 14 XII 71*, [brak miejsca i daty], k. 381-382.

¹² AIPN Lu, 018/173, *Wyciąg z doniesienia nr 1/72 t.w. „Halny” z dnia 18.I.1972r.*, [miejsce i data nieczytelne], k. 385.

¹³ AIPN Lu, 018/173, *Doniesienie Nr 2/72 [TW „Halny”]*, Lublin 22 I 1972 r., k. 389-390.

¹⁴ AIPN Lu, 018/173, *Notatka służbowa z odbytego spotkania z t.w. ps. „Student”*, Lublin 17 II 1972, k. 395 396.

¹⁵ AIPN Lu, 018/173, *Doniesienie Nr 3/72 [TW „Marian”]*, Lublin 7 III 1972 r., k. 413-414.

¹⁶ AIPN Lu, 018/173, *Wyciąg z notatki służbowej z odbytego spotkania z t.w. ps. „Student” w dniu 20.04.1972 r.*, Lublin [brak daty], k. 440-445.

sterskiej składa jedynie biskupowi [Piotrowi – M.I.] Kałwie – ordynariuszowi diecezji lubelskiej...” A przecież: „Wspólne zorganizowanie pracy wśród młodzieży akademickiej pod kierunkiem duszpasterza diecezjalnego – O. Koprowskiego mogłoby doprowadzić do stworzenia ośrodka wzorowego dla innych ośrodków w kraju”¹⁷.

Zreferowanie SO „Barak” stanowi bardzo dobre wprowadzenie do przedstawienia działalności DA KUL za kadencji o. Andrzeja Koprowskiego SI. Przyszedł on z DA przy ul. Narbutta w Warszawie, którego na tym stanowisku zastąpił o. Stanisław Opiela SI przybyły z zagranicy¹⁸.

TW o ps. „Ryszard” doniósł w styczniu 1972 r., że o. Andrzej Koprowski SI po odejściu o. Huberta Czumy SI i za jego przyczyną był początkowo przez młodzież duszpasterstwa akademickiego traktowany jako szpieg. Z kolei o. Hubert będąc w Kaliszu niepokoił swoim zachowaniem kurię Prowincji, ale wszyscy się go bali i nikt nie miał „odwagi zwrócić mu uwagi”¹⁹. Oprócz tych problemów o. Andrzej Koprowski SI miał inne zmartwienia. Otóż drugi były duszpasterz o. Bronisław Sroka SI nadal spotykał się z grupą studentów z KUL i Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej – tzw. „Podlasiaków”²⁰, a gdy idzie o grupę lubelską na pielgrzymce do Częstochowy w sierpniu 1973 r. – opiekę nad nią przejął dominikanin o. Ludwik Wiśniewski²¹.

Pochlebne świadectwo wystawiła lubelska Służba Bezpieczeństwa o. Hubertowi Czumie SI w 1974 r. w kontekście następných duszpasterzy: „Jako duszpasterz akademicki zorganizował duszpasterstwo na wysokim poziomie nadał mu właściwą rangę, przez co zyskał uznanie nie tylko wśród młodzieży, ale także wśród księży i władz diecezjalnych. Po jego odejściu duszpasterstwo objęli: oo. Koprowski Andrzej i Pacuszkiewicz Mirosław. Wyżej wymienieni przez wprowadzenie swoich metod pracy doprowadzili duszpasterstwo akademickie na KUL do rozkładu. Dlatego aktualnie duszpasterstwo to jest pod ostrzałem krytyki. A sam Hubert Czuma wypowiadał się, że w Lublinie jedynie duszpasterstwo akademickie prowadzone przez ks. [Ludwika – M.I.] Wiśniewskiego jest aktywne i zorganizowane na wysokim poziomie”²².

W związku z tym Służba Bezpieczeństwa w 1974 r. z satysfakcją odnotowała we własnej analizie, że po odejściu o. Huberta Czumy SI z Lublina: „nastąpiła istotna zmiana w profilu pracy lubelskiego duszpasterstwa akademickiego. Ma ono teraz charakter otwarty a dawny aktyw nieomal w całości wyłączył się z pracy w tym

¹⁷ AIPN Lu, 018/173, *Wyciąg z notatki służbowej z odbytego spotkania z t.w. ps. „Student” w dniu 16.XI.1972 r.*, [brak miejsca i daty], k. 590-591.

¹⁸ Por. ATJKr, 2445/18, *Catalogus Provinciarum Poloniae Societatis Iesu* – za lata 1971-1975, tamże: *Provincia Poloniae Maioris et Mazoviae Societatis Iesu*, Warszawa (1972), s. 14, 22.

¹⁹ AIPN BU, 01283/1123, cz. 2, *Wyciąg ze spotkania z tw ps. „Ryszard”*, Warszawa 10 I 1972 r., k. 623-625 (pdf).

²⁰ AIPN Lu, 018/173, [Do] *Naczelnik Wydziału III KWMO w Lublinie*, Lublin 11 XII 1972 r., k. 634.

²¹ AIPN Lu, 018/173, *Carissime!*, Warszawa 14 XII 1972 r., k. 637.

²² AIPN Lu, 020/331, *Plan operacyjnych przedsięwzięć do TEO założonej na księdza: Wiśniewski Marian Józef*, Lublin 28 V 1974 r., k. 125.

ośrodkiem”²³. Nowy duszpasterz o. Andrzej Koprowski SI nie miał najlepszego zdania o o. Hubercie. Lubelska Służba Bezpieczeństwa odnotowała w czerwcu 1974 r., co następuje: „K.O. [kontakt obywatelski – M.I.] rozmawiał z kierownikiem duszpasterstwa akademickiego ks. Koprowskim. Koprowski wyrażał negatywną opinię o Hubercie Czumie. Twierdził również, że Czuma nie cieszy się dobrą opinią u swego obecnego przełożonego”²⁴. Z drugiej strony Rektor KUL nie przepadał za DA KUL. Ppłk St. Turlej w notatce z grudnia 1974 r., opracowanej na podstawie materiałów sprawdzonych, odnotował: „Obecnie rektor przysłał prowincjałowi pismo w którym żąda, aby wszystkie sprawy duszpasterstwa omówić na piśmie, bo osobiście nie ma przyjemności widywać się z prowincjałem. Aby zachować twarz, prowincjał powinien wycofać ludzi z KUL u”²⁵.

Warto w tym miejscu uprzedzić nieco chronologię, by bardziej odślonić działania TW o ps. „Student” w odniesieniu nie tylko do DA KUL, ale i całego środowiska akademickiego w Lublinie: „Praca z t.w. ps. »Student« prowadzona była pod kątem właściwego uprofilowania pracy duszpasterzy akademickich KUL, ośrodkach DA przy klasztorach i parafiach świeckich, ponadto zabezpieczano poprzez niego narady organizowane dla duszpasterzy z udziałem kierownictwa Kurii Biskupiej. Niezależnie od tego poprzez niego prowadzono izolację ks. L. Wiśniewskiego od pozostałych księży prowadzących ośrodki DA na terenie m. Lublina i rozpoznawanie działalności wspólnot religijnych”²⁶. Ta sytuacja o tyle była SB na rękę, że DA KUL pełniło w latach 70. XX w. rolę ośrodka koordynującego pracę ośrodków duszpasterstw akademickich w Lublinie oraz w całej diecezji. Na jego czele stał o. Andrzej Koprowski SI, zarazem jako duszpasterz diecezjalny²⁷.

O. Andrzej Koprowski SI jako duszpasterz diecezjalny był odpowiedzialny za organizację wyjazdu na pielgrzymkę studentów na Jasną Górę w dniach 8-9 maja 1976 r. Służba Bezpieczeństwa odnotowała, że rozłożył on ten obowiązek na poszczególnych duszpasterzy lubelskich oraz zalecił im, aby nie przyjmowali zgłoszeń zbyt dużej liczby studentów, ze względu na ograniczoną ilość miejsc noclegowych w Częstochowie. Ze strony DA KUL studentom z Lublina towarzyszył w pielgrzymce jedynie o. Mirosław Paciuszkiewicz SI²⁸.

²³ AIPN Lu, 020/331, [Pismo KWMO Lublin do] *Naczelnik Wydziału III KWMO Lublin*, Lublin 22 XI 1974 r., k. 400.

²⁴ AIPN Lu, 020/331, *Notatka służbowa*, Lublin 3 VI 1974 r., k. 363.

²⁵ AIPN BU, 01283/1123, cz. 4, *Notatka służbowa dot. środowiska OO jezuitów*, Warszawa 18 XII 1974 r., k. 1392-1396, k. 1393 (pdf).

²⁶ AIPN, BU 01283/1123, cz. 3, *Informacja dot. zakonu Jezuitów w Lublinie*, Lublin 29 XII 1977 r., k. 1221-1223 (pdf).

²⁷ AIPN, Lu 0144/5, *Informacja dot. form i metod działalności kleru wśród młodzieży*, Lublin 31 I 1976 r., k. 228 229.

²⁸ AIPN Lu, 0144/5, *Informacja z udziału młodzieży akademickiej Lublina w dniach ślub. na Jasnej Górze 8-9 V br.*, Lublin 9 VI 1976 r., k. 289-290.

3. Dalsze funkcje zakonne o. Andrzeja Koprowskiego

W późniejszym czasie władze zakonne skierowały o. Andrzeja Koprowskiego SI na stanowisko rektora kolegium w Warszawie przy ul. Rakowieckiej 61 (1979-1983), a następnie na asystenta Asystencji Słowiańskiej w Rzymie (1984-1989)²⁹. Gdy przebywał w Warszawie, pomagał redaktorowi naczelnemu o. Stanisławowi Opieli SI (1982-1991) w redakcji jezuickiego pisma „Przegląd Powszechny”³⁰.

TW o ps. „Civis”, bazując na wypowiedzi o. Felicjana Paluszkiwicza SI, doniósł Służbie Bezpieczeństwa, że: „powołanie ks. Koprowskiego do kurii generalnej w Rzymie... nie przyniesie pożytku dla prowincji polskiej. Również mianowanie ks. Głowy rektorem Bobolanum zostało przyjęte krytycznie przez jezuitów, ponieważ jest to człowiek zbyt stary (ponad 60 lat), a ponadto zrozumią, co może utrudniać znalezienie płaszczyzny porozumienia z alumunami”³¹. Odmienne zdanie o o. Andrzeju Koprowskim SI funkcjonowało w kręgu dyplomacji polskiej w Rzymie. Tow. Kuberski w depeszy nr 147 z 14 kwietnia 1984 r. donosi między innymi o tym, że: „nowy asystent generała jezuitów ds. prowincji wschodnich, Koprowski, prezentuje realistyczną ocenę sytuacji w Polsce, jest dobrze zorientowany w sytuacji i można oczekiwać, że jego poglądy mieć będą wpływ na prace w Kurii”³².

Podsumowanie

Z treści przestudiowanych przeze mnie dokumentów Służby Bezpieczeństwa wynika, że funkcjonariusze byli bardzo zadowoleni z zamiany o. Huberta Czumy SI na o. Andrzeja Koprowskiego SI, bowiem doprowadziło to do obniżenia dynamizmu DA KUL. Znajduje to odzwierciedlenie w informacji z listopada 1975 r., sporządzonej przez funkcjonariusza kpt. Edwarda Witucha, zastępcę naczelnika Wydziału IV Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Lublinie: „Duszpasterstwo akademickie w Lublinie w zasadzie skupione jest wokół Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i w dużym stopniu uzależnione od postawy władz tej uczelni. Od czasu głośnej sprawy »Omega«, kiedy to Służba Bezpieczeństwa wszczęła śledztwo przeciwko wielu osobom związanym z KUL-em i duszpasterstwem akademickim przy

²⁹ Warszawa, w: *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*, s. 723.

³⁰ Reaktywowane w 1982 r. pismo „Przegląd Powszechny” było charakteryzowane w informacji operacyjnej SB jako miesięcznik, który był zbiorem artykułów pisanych przez osoby świeckie i duchowne na temat kwestii teologicznych i moralnych. Redaktorowi naczelnemu miał jeszcze pomagać o. Mirosław Paciuszkiewicz SI, gdyż o. Andrzej Koprowski SI wyjechał w styczniu 1984 r. do Rzymu na około 5-6 lat, zob. AIPN BU, 01283/1126, *Informacja operacyjna*, Warszawa 10 II 1984 r., k. 30-32 (pdf). Zob. także *Przegląd Powszechny*, <http://jezuici.krakow.pl/cgi-bin/rjbo?b=en-c&q=PRZEGLAD+POWSZECHNY&f=1> [6.06.2017]. Numery archiwalne, z lat 1884-2003 dostępne na <http://www.przegladpowszechny.pl/archiwum/>. Decyzją prowincjała o. Tomasza Kota w 2013 r. pismo zaprzestano wydawać w formie papierowej. Jest publikowane na portalu jezuitów Prowincji Polski Południowej: www.deon.pl (<http://www.przegladpowszechny.pl/historia/>) [6.06.2017].

³¹ AIPN BU, 01283/1126, *Wyciąg z notatki ze spotkania z t.w. ps. „Civis” w dniu 12.01.1984 r.*, Warszawa 12 I 1984 r., k. 21-22 (pdf).

³² AIPN BU, 01283/1126, *MSZ – Szyfrogram nr 676/II*, Rzym 12 IV 1984 r., k. 42 (pdf).

KUL-u, a między innymi przeciwko ówczesnemu duszpasterzowi diecezjalnemu O. Hubertowi Czumie – rektor Uniwersytetu ks. prof. Krąpiec nie jest zainteresowany aktywnym działaniem Ośrodka Lubelskiego DA. Dlatego też obecny duszpasterz diecezjalny – jezuita Andrzej Koprowski, realizując program działalności duszpasterstwa diecezjalnego przy KUL, nie czyni żadnych kroków w podnoszeniu poziomu duszpasterstwa jaki miało ono za czasów Czumy. Należy dodać, że taka postawa ks. Koprowskiego jest w pewien sposób sterowana poprzez t.w. ps. »Student«, który realizując wytyczne Służby Bezpieczeństwa stara się inspirować lub tonować niektóre poczynania ks. Koprowskiego³³.

Wyznaczony na następcę o. Huberta Czumy SI jezuita o. Andrzej Koprowski SI doprowadził do zastoju w duszpasterstwie. Co więcej, według dokumentów Służby Bezpieczeństwa miał realizować jej wytyczne nie tylko w odniesieniu do DA KUL, ale także w stosunku do DA w diecezji lubelskiej³⁴.

Literatura

Archiwalia:

Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie (AIPN Lu): 018/173, 020/331, 0144/5.

Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie (BU): 01592/412 (mkf/pdf), 01283/1123, cz. 2-cz. 4 (pdf); 01283/1126 (pdf).

Archiwum Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego w Krakowie (ATJKr): 2445/18.

Opracowania:

Eisler, J., „*Polskie miesiące*” czyli kryzys(y) w PRL, Warszawa 2008.

Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564–1995, red. L. Grzebień i in., Kraków 2004.

Firan, P., *60 lat duszpasterstwa akademickiego KUL*, „Komunikaty” 11-12 (2005), s. 13-14.

Głuszko, M., *Edward Gierek. Szkic do portretu PRL*, Sandomierz 2017.

Ilnatowicz, M., *Prowincja Wielkopolsko-Mazowiecka Jezuitów w świetle materiałów aparatu bezpieczeństwa (1945-1989)*. Praca doktorska wykonana w Instytucie Historii pod kierunkiem dr. hab. Bogusława Górki, prof. UG, Uniwersytet Gdański Wydział Historyczny, Gdańsk 2015.

Noszczak, B., *Przypadek „Studenta”. Kontakty ks. Andrzeja Koprowskiego SJ ze Służbą Bezpieczeństwa PRL (1968-1987)*, „Przegląd Powszechny” 7-8 (2007), s. 135-198.

Przegląd Powszechny, <http://jezuici.krakow.pl/cgi-bin/rjbo?b=enc&q=PRZEGLAD+POWSZECHNY&f=1> [6.06.2017].

Archiwum Przeglądu Powszechnego (lata 1884–2003), <http://www.przegladpowszechny.pl/archiwum/> [6.06.2017].

Historia, <http://www.przegladpowszechny.pl/historia/> [6.06.2017].

Skrzypczak, R., *Chrześcijanin na rozdrożu. Kryzys w Kościele posoborowym*, Kraków 2011.

Tanner, N., *Krótką historia Kościoła katolickiego. Nowe spojrzenie*, t. A. Gomola, Kraków 2015.

Wiśniewska, K., *Ksiądz Koprowski dialogi z SB o Kościele*, „Gazeta Wyborcza” 3 VII 2007, <http://wyborcza.pl/1,75398,4283356.html> [7.06.2017].

³³ AIPN Lu, 0144/5, *Informacja dot. duszpasterstwa akademickiego w Lublinie*, Lublin 26 XI 1975 r., k. 204-211, k. 204.

³⁴ Zob. przywołany już dokument – AIPN BU, 01283/1123, cz. 3, *Informacja dot. zakonu Jezuitów w Lublinie*, Lublin 29 XII 1977 r., k. 1221-1223 (pdf).

Fr. Andrzej Koprowski SJ as a Chaplain to Students in Lublin in the 1970's and an Object of Interest to the Security Services of the Polish People's Republic

Summary: The article presents the pastoral activity of Father Andrzej Koprowski SJ as part of the Jesuit academic pastoral presence at the Catholic University of Lublin in the 1970s. It contains information taken from the files of the Communist Security Services of the Polish People's Republic. These documents show that the new style of pastoral care proposed by the Jesuit was not accepted. The religious authorities therefore directed Koprowski to a leadership position in Warsaw, which turned out to be a springboard to the central authorities of the Jesuits in Rome.

Keywords: security, academic ministry, Lublin, Catholic University of Lublin, Jesuit Order, Roman Catholic Church, Polish People's Republic